

**Uniwersyteckie Centrum Kliniczne im. prof. K. Gibińskiego Śląskiego
Uniwersytetu Medycznego w Katowicach**

**Instrukcja Ogólna w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla
studentów, praktykantów, osób odbywających wolontariat oraz pracowników**

Katowice 2024 r.

Spis treści:

1. Cel i uczestnicy szkolenia
2. Istota bezpieczeństwa i higieny pracy
3. Zakres obowiązków
4. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów
5. Podstawowe zasady bezpiecznej pracy
6. Zasady poruszania się po terenie szpitala (??)
7. Porządek i czystość w miejscu pracy
8. Pierwsza pomoc

1. Cel i uczestnicy szkolenia

Szkolenie przeznaczone jest dla studentów odbywających praktyki studenckie oraz uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu w Szpitalu.

Celem szkolenia jest zaznajomienie się z:

- podstawowymi przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy zawartymi w Kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy lub w regulaminach pracy,
- przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującymi w UCK w Katowicach,
- zasadami udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

2. Istota bezpieczeństwa i higieny pracy

Podmiotem ochrony w systemie ochrony pracy jest człowiek i jego zdrowie. Dlatego na pojęcie ochrony pracy składają się gwarancje prawne, służące zabezpieczeniu zdrowia i życia ludzkiego w procesie pracy. W szerokim rozumieniu obejmują one treść wszystkich norm prawa pracy ustanowionych w interesie pracujących i służących ochronie tych interesów.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy stanowią podstawowy zbiór norm ochrony pracy. W Polsce ustawowo został on określony w dziale dziesiątym Kodeksu pracy, a także w innych aktach prawnych niższego rzędu, tj. w rozporządzeniach. Mają one na celu przeciwdziałanie wszelkim powstającym w procesie pracy zagrożeniom dla zdrowia i życia ludzkiego. Stosowanie się do nich pracowników pozwala na poprawę warunków pracy, a co za tym idzie - lepszą ochroną ich zdrowia i życia.

3. Zakres obowiązków i uprawnień pracodawcy, pracowników oraz poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu pracy i organizacji społecznych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy

Zgodnie z Kodeksem pracy do obowiązków pracodawcy należy:

- zaznajamianie pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami,
- zapewnianie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz prowadzenie systematycznych szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- organizowanie pracy w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,

- zapewnienie przestrzegania w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawanie poleceń usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrola wykonania tych poleceń,
- wykonywanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
- wykonywanie zaleceń społecznego inspektora pracy,
- zapewnienie, aby prace przy których istnieje możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego, były wykonywane przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji,
- informowanie pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami,
- informowanie pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami,
- przeprowadzanie na własny koszt badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrowanie i przechowywanie wyników tych badań i pomiarów oraz udostępnianie ich pracownikom,
- nieodpłatnie zapewnienie pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych odpowiednich posiłków i napojów, jeżeli jest to niezbędne ze względów profilaktycznych,
- zapewnienie pracownikom odpowiednich urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz dostarczenie niezbędnych środków higieny osobistej, a także zapewnienie środków do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku,
- w razie wypadku przy pracy podjęcie niezbędnego działania eliminującego lub ograniczającego zagrożenie, udzielenie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym i ustalenie w przewidzianym trybie okoliczności i przyczyn wypadku oraz zastosowanie odpowiednich środków zapobiegających podobnym wypadkom,
- przeszkolenie pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzenie okresowych szkoleń w tym zakresie,
- nieodpłatne dostarczenie pracownikowi środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy, które spełniają wymagania dotyczące oceny zgodności, oraz poinformowanie go o sposobach posługiwania się tymi środkami,
- nieodpłatne dostarczenie pracownikowi odzieży i obuwia roboczego (jeżeli odzież własna pracownika może ulec zniszczeniu lub znacznemu zabrudzeniu, ze względu na wymagania technologiczne, sanitarne lub wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy).

Do obowiązków pracownika należy:

- przestrzeganie czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy,
- przestrzeganie regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku,

- zapoznanie się i przestrzeganie przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,
- dbanie o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy,
- stosowanie środków ochrony zbiorowej,
- używanie przydzielonych środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, zgodnie z ich przeznaczeniem,
- poddawanie się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym badaniom lekarskim i stosowanie się do wskazań lekarskich,
- niezwłoczne informowanie przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzeganie współpracowników, a także innych osób znajdujących się w rejonie zagrożenia, o grożącym im niebezpieczeństwie,
- współdziałanie z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Procedury

Wszystkie obowiązujące procedury, dokumenty ISO oraz oceny ryzyka dla poszczególnych stanowisk znajdują w intranecie Szpitala.

Pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego, w razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom.

Pracownik ma prawo oddalić się z miejsca zagrożenia, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego, jeżeli powstrzymanie się od wykonywania pracy nie usuwa bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia pracownika.

Pracownik ma prawo, po uprzednim zawiadomieniu przełożonego, powstrzymać się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej w przypadku, gdy jego stan psychofizyczny nie zapewnia bezpiecznego wykonania pracy i stwarza zagrożenie dla innych osób.

Rodzaje prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej zostały podane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz.U. Nr 62, poz. 287).

Podane powyżej prawa pracownika nie dotyczą pracownika, którego obowiązkiem pracowniczym jest ratowanie życia ludzkiego lub mienia.

4. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy

Każdy pracodawca i pracownik ponosi odpowiedzialność za naruszenie przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

- porządkowa (art. 108 kp.)

Dotycząca wszystkich pracowników w zakładzie pracy; pracodawca może ukarać wszystkich pracowników za naruszenie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy: karą upomnienia, karą nagany, karą pieniężną.

- za wykroczenia przeciwko prawom pracownika (art. 283 kp.)

Dotycząca osób odpowiedzialnych za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy albo kierujących pracownikami w przypadku nieprzestrzegania przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

W sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika inspektorzy pracy Państwowej Inspekcji Pracy karzą mandatem do wysokości 1000 zł lub wnioskuje do sądu rejonowego o zastosowanie kary grzywny.

- karna (art. 220 i 221 k.k.)

Dotycząca osób odpowiedzialnych w zakładzie pracy za bezpieczeństwo i higienę pracy, które nie dopełniają w tym zakresie swoich obowiązków, narażając przez to pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu; osoby te podlegają karze pozbawienia wolności do lat 3, lub jeśli sprawca działa nieumyślnie — podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Osoby, które mimo obowiązku nie zawiadamiają w terminie właściwego organu o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej, a także nie sporządzają wymaganej dokumentacji, podlegają grzywnie do 180 stawek dziennych lub karze ograniczenia wolności.

5. Podstawowe zasady bezpiecznej pracy

- Przy wykonywaniu pracy całą uwagę skupiaj na tym co robisz, pracuj rozważnie i starannie.
- Pracę zawsze wykonuj zgodnie z dokumentacją i wskazówkami przełożonego.
- Jeżeli czegoś nie wiesz lub nie rozumiesz, proś przełożonego o instrukcje.

- Zawsze stosuj konieczny sprzęt ochronny (hełm, okulary, półmaskę, itp.).
- Wykonując pracę uważaj, czy nie zagrażasz innym.
- Nie wykonuj takich prac, do których nie masz właściwych uprawnień.
- Nie zdejmuj osłon zabezpieczających z urządzeń mechanicznych.
- Nie używaj uszkodzonych narzędzi i sprzętu.
- Nie naprawiaj samodzielnie narzędzi i sprzętu, zwłaszcza elektrycznego.
- Nie pal tytoniu i nie stosuj otwartego ognia w miejscach, w których jest to zabronione.
- Przed wykonywaniem każdej pracy pomyśl, w jaki sposób wykonywać ją bezpiecznie.

6. Zasady poruszania się na terenie Szpitala

- Należy korzystać tylko z wyznaczonych dróg, chodników i przejść.
- Pojazdy mechaniczne powinny poruszać się tylko po wyznaczonych drogach.
- Poruszając się pieszo po zakładzie, pracownik jest zobowiązany korzystać jedynie z dróg wyznaczonych dla ruchu pieszego.
- W razie braku drogi dla pieszych (chodnika) należy poruszać się lewą stroną jezdni.
- Niosąc przedmioty, części maszyn lub narzędzia, należy je zabezpieczyć, aby nie przeszkadzały innym użytkownikom drogi.
- Wchodząc na drogę, zachować szczególną ostrożność i upewnić się, czy po drodze nie poruszają się pojazdy.
- Nie tarasować i zaśmiecać dróg transportowych.
- Nie zasłaniać, przestawiać, zmieniać lub usuwać znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń ostrzegawczych i zabezpieczających.
- Zachować szczególną ostrożność przy chodzeniu po schodach.
- Nie wchodzić do pomieszczeń, gdzie obowiązuje zakaz wejścia, (sale operacyjne, pracownie RTG, pracownie rezonansu magnetycznego) bez zezwolenia osoby odpowiedzialnej.

7. Porządek i czystość w miejscu pracy oraz higiena osobista pracownika - ich wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo pracownika

Zasady higieny osobistej

Rozkład dnia pracownika powinien być zgodny ze wskazaniami higieny i powinien uwzględniać:

- spożywanie posiłków (np. profilaktycznych lub regeneracyjnych) w stałym określonym czasie,
- racjonalne organizowanie pracy,
- częsta, w miarę możliwości, zmiana bielizny i odzieży,

- częste mycie ciała.

Pracownicy powinni:

- po przyjściu do pracy i założeniu odzieży roboczej lub ochronnej należy własne ubranie pozostawić w szatni w przeznaczonych do tego szafkach,
- dbać o czystość i stan odzieży roboczej; w razie zabrudzenia lub podarcia należy ją uprać lub naprawić,
- przed każdym posiłkiem należy umyć ręce, nie wolno brudnymi rękami dotykać zwłaszcza ust i oczu,
- pamiętać, że w umywalni przeznaczonej do mycia nie wolno płukać żadnych materiałów przeznaczonych do produkcji ani wylewać płynów używanych przy pracy,
- pamiętać, że nie wolno pić wody nieodpowiadającej wymogom sanitarnym,
- utrzymywać porządek w szafkach ubraniowych,
- pamiętać, że po zakończonej pracy trzeba dokładnie się umyć, najlepiej pod natryskiem, przebrać się w ubranie osobiste, odzież roboczą dokładnie oczyścić, a obuwie oczyścić i zakonserwować.

8. Pierwsza pomoc